

منجی در وجه نمناک

اکبر رادی

سرشناسه: رادی، اکبر - ۱۳۸۶
 عنوان و نام پدید آور: منجی در صحن المناک / اکبر رادی
 مشخصات ناشر: تهران: نشر قطره، ۱۳۸۷
 مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص
 فروست: سلسله انتشارات - ۱۸۷۰، ثنائیات و ادبیات مابین - ۳۸۲، نمایش نامه
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۴۱-۸۵۱-۹
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: نمایش نامه فارسی - قرن ۱۴
 رده بندی کنگره: PIR ۸۰۵۸ / الف ۴۲ م ۸ ۱۳۸۷
 رده بندی دیویی: ۸۲ / ۶۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۱۶۴۲۳۱

ISBN: 978-964-341-851-9

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۴۱-۸۵۱-۹

نشر قطره

منجی در صبح نمناک

اکبر رادی

ردگر و تلخیص: حمیده بانو عنقا

ترجمه و تخریص: محسن توحیدیان

چاپ دوم: چاپ اول شرقطره) پاییز ۱۳۹۵

چاپ: ۱۰۰۰ بیتال نشر

تیراژ: ۱۰۰۰

بها: ۱۵۰۰۰ تومان

استفاده از این اثر، به هر شکلی،

بدون اجازه ممنوع است.

خیابان دکتر فاطمی، خیابان شیخ‌لر (ششم)، کوچه‌ی بنفشه، پلاک ۸

تلفن: ۳-۵۱۳۳۹۷۸۸

دورنگار: ۸۹۹۶۸۸

کد پستی: ۱۴۱۵۶۷۳۳۱۳

www.nashreghatreh.com

info@nashreghatreh.com

nashr.ghatreh@yahoo.com

Printed in the Islamic Republic of Iran

فهرست

۷	مقدمه‌ای بر نسخه جدید نمایش نامه منجی در صبح نمناک
۱۱	استریپ تیز می‌کنند
۴۷	چشم افعی
۷۹	شب آهسته می‌دمد
۱۰۷	بگو، مهربان، بگو
۱۲۵	یک ترانه پاییزی
۱۵۹	شاخه جوان
۱۹۱	ققنوس قلّه‌های من

قدمه ای به نسخه جدید نمایش نامه منجی در صبح نمناک

نسخه نخست نمایش نامه «منجی در صبح نمناک» در سال ۱۳۵۹ نوشته شد و بهر رادی این اثر را در سال ۱۳۷۶، هم چون دیگر نمایش نامه هایش بازنگری کرد. نسخه واپسین این نمایش نامه، به بیش از ۲۵۰ صفحه بالغ شده است و بی گمان اجرای صحنه ای چنین نمایش نامه بلندی، بیش از پنج ساعت به طول می انجامد. منجی از یک سو در یک زندگی و تلاش نمایش نامه نویس است و از سوی دیگر مردی است که به وضعیت مطبوعات و انتشارات در نظام پهلوی، نمایش نامه های رایج هیچ گاه از اعتراض به وضعیت موجود و پروراندن سودای دنیای آسمانی تهی نبوده است. اما «منجی در صبح نمناک» را باید سیاه ترین نمایش نامه رادی دانست که مستقیماً مسئله ساواک، نظام سانسور و مسائل مربوط به دشواری های کار تألیف و طبع و نشر را مطرح می سازد. رادی این نمایش نامه را برخلاف روش معمول در سایر نمایش نامه هایش، به زبان کتابت نگاشته است. در حالیکه غالب آثار

او به سیاق بیشتر نمایش‌نامه‌های امروزی، به زبان محاوره نوشته شده است. رادی در این اثر زبانی را به کار برده که ما را در حد میانهٔ رمان و نمایش‌نامه نگه می‌دارد. اما البته زبانی است دراماتیک که برای اجرای صحنه‌ای باید به قالب محاوره بازگردانده شود.

مهم‌ترین چیزی که در این نمایش‌نامه جلب نظر می‌کند، درازای نمایش‌نامه و حجم زیاد آن در قیاس با نمایش‌نامه‌های متعارف رای و دیگر نویسندگان معاصر است. چه چیزی طول یک اثر دراماتیک را رقم می‌زند؟ ارادهٔ نویسنده یا ارادهٔ قلم که بیرون از ارادهٔ نویسنده، فرمان خود را بر صفحهٔ کاغذ می‌راند و در ناخودآگاه نویسنده، روایت را واژه به واژه به پیش می‌برد. منجی، حکایتی بسیار طولانی، از زندگی محمود شایگان (نمایش‌نامه‌نویس) را طی مبارزه‌هایش برای دفاع از حرمت قلم و اثبات حقانیت خویش در پیش‌بینی ستم‌ها قرار می‌دهد. شایگان در یک مسیر طاقت‌فرسا، از اوج به حضیض فرومی‌افتد اما دشمنانش پیکر زنده‌اش را دیگر بار، مصلوب و زخم‌خورده برای عبرت دیگران بر چهارچوب صلیب رنج می‌ارزند در پایان، او می‌خواهد یگانه یادگار هستی خویش، یعنی قلم خود را توسط استیانا (دانشجو و خبرنگار) به حسین حشمتی (نویسنده) و عکاس (روزنامه) بسپارد. اما در آخرین لحظه متوجه می‌شود که حشمتی وارد مبارزات مسلحانه شده و «همین دیروز یک پل را منفجر کرده است.» سپس شایگان بر سر یک دو راهی مرگ‌بار قرار می‌گیرد: یا

تسلیم به خواسته مدیرکل اداره نگارش (سانسور) که از او یک نمایش‌نامه فرمایشی مطابق مصالح می‌خواهد و یا نابودی.

نمایش‌نامه منجی در صبح نمناک تاکنون چندین بار تجدید چاپ شده است. اما به خاطر حجم زیادش، ضرورت داشت تا در غیاب اکبر رادی، دستی آشنا و محرم به روح رادی، آن را دراماتورژش کند و تا حد امکان از این نمایش‌نامه یک نسخه صحیفه‌ای و قابل اجرا پدید آورد. سرکار خانم حمیده‌بانو عنقا به دستیاری پرشاز آقای آریا رادی این امر مهم را به انجام رساندند و نسخه‌ای فشرده‌تر از این نمایش‌نامه را بدون برهم خوردن بن‌مایه و محتوای اثر، آماده‌اش کردند. نسخه کنونی فقط در بخش‌هایی نسبت به چاپ پیشین این نمایش‌نامه کوتاه‌تر شده و امید است شکل کنونی اثر، امکان اجرای آن را بر صحنه‌های تأثیر بیش از پیش فراهم آورد.

عطاالله کوپال

بهار ۱۳۹۵